

SSBTEK
Sambruk
Anna Johansson, SKR
Pål Resare, SKR
Sven-Håkan Olsson, Sambruk
Markus Bill, Försäkringskassan

Förstudie

Avgränsad pilot mellan SSBTEK och föreningen Sambruks projekt Medborgarnavet

Innehåll

Innehåll	2
Inledning	3
Syfte	3
Om processen för ekonomiskt bistånd	3
Föreningen Sambruk	5
Några begrepp	6
Lista lagrum	8
Kort beskrivning av Medborgarnavet	9
Förstudie	12
1. Processflöde	12
2. Rekommendation	15
3. Testning – hur tar individen emot uppgifterna?	15
4. Tidplan och projektutformning	17
5. Avgränsningar	18
6. Ansvar, finansiering och genomförande	19
7. Förslag till beslut	20
Bilaga 1 Juridisk utredning	21
Bilaga 2 Detaljerat processflöde	31
Bilaga 3 Beskrivning av Medborgarnavets arkitektur	34
Bilaga 4 Fördjupning informationsskyddsåtgärder	39

Inledning

SSBTEK:s [utvecklingsplan och effektmål](#) och Sambruks initiativ om [Medborgarnavet](#), som erhållit projektmedel från Vinnova, sammanfaller i behovet av att individen ges möjlighet att digitalt ta del av och använda sina uppgifter från SSBTEK till ansökan om ekonomiskt bistånd.

Föreslagen pilot mellan SSBTEK och föreningen Sambruks projekt Medborgarnavet avgränsas till individens möjlighet att ta del av sina uppgifter som ett led i digital ansökan om ekonomiskt bistånd, där SSBTEK-informationen inte används till andra ändamål.

Förstudien presenterar ett processflöde och juridisk rekommendation. Utöver detta fördjupas de olika juridiska, säkerhetsmässiga och tekniska och verksamhetsmässiga förutsättningarna kopplat till processflödet i bilagorna. Förstudien avslutas med förtydligad tidplan och projektutformning, ansvarsfördelning, finansiering av resurs till genomförandet samt förslag till beslut.

Syfte

Syftet med förstudien har varit att klargöra möjligheterna att genomföra en pilot med digital kommunikation med individen under handläggning av ett ärende hos socialnämnden beträffande ekonomiskt bistånd. Syftet är att effektivisera beredningsprocessen ytterligare och ge individen förbättrad insyn och ökat stöd i ansökningsförfarandet, som i sin tur bidrar till ökad kvalitet i ansökningarna. Förstudiens uppdrag och mål har varit att konkretisera beslutsunderlaget, från Objektstyrgruppsmötet 2021-06-14, vad gäller juridiska, tekniska, säkerhetsmässiga och verksamhetsmässiga krav och ge bästa möjliga förutsättningar för Objektstyrgruppen att bedöma och besluta om nästa planerade steg för piloten.

Om processen för ekonomiskt bistånd

Det övergripande syftet eller nyttan med inhämtning av uppgifter från SSBTEK i samband med individens digitala ansökan är att effektivisera processen för ekonomiskt bistånd ytterligare. Ansökan för ekonomiskt bistånd sker månatligen, i ett pågående ärende, hos den Socialnämnd

som individen tillhör och berör i storleksordning cirka 200 000 hushåll årligen¹. Att ansöka är i nuläget krångligt och blir ofta fel. Summor av inkomster, bidrag, förmåner ska relateras till avier och utbetalningsbesked för samma perioder. Handläggare får lägga tid på att rätta eller be individen om komplettering. Felen bedöms till allra störst del vara oavsiktliga enligt SSBTEK:s expertråd med kommunrepresentanter från verksamhetsområdet.

Enligt Socialstyrelsens rapport om E-hälsa och välfärdsteknik i kommunerna 2021 erbjuder 48% av kommunerna invånarna e-ansökan för ekonomiskt bistånd² som är ett steg att förenkla och underlätta ansökningsläget för individen och den fortsatta utredningen. Effektiviseringen att inhämta uppgifter till ansökan bidrar till att öka informationskvaliteten så tidigt som möjligt. Färre rättelser och kompletteringar av ansökan ger minskad tidsåtgång och bättre förutsättningar för att fatta korrekta beslut och bidra till optimering av kommunernas handläggning. Detta gäller både för de verksamheter som automatiserat delar av handläggningen och de verksamheter som fortfarande handlägger manuellt.

Automatiserat beslutsfattande medges än så länge inte enligt Kommunallagen vilket inbegriper processen för ekonomiskt bistånd och övrig kommunal och regional verksamhet. Förändring är att vänta på den fronten eftersom betänkandet En väl fungerande ordning för val och beslutsfattande i kommuner och regioner³ (SOU 2021:16) föreslår att kommuner och regioner ges samma juridiska förutsättningar som statliga myndigheter. Automatiserade beslut ska kunna fattas för ärenden som kan överklagas med förvaltningsbesvär enligt utredningen. Piloten är ej avhängig denna lagstiftning. Möjligheten till att kunna ta hem effekterna av automatiserat beslutsfattande i exempelvis processen för ekonomiskt bistånd är däremot avhängigt

---

¹ [Socialstyrelsens statistik över ekonomiskt bistånd](#)

² [E-hälsa och välfärdsteknik i kommunerna 2021, uppföljning av den digitala utvecklingen i socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården](#)

³ [SOU 2021:16 En väl fungerande ordning för val och beslutsfattande i kommuner och regioner](#)

bästa möjliga ansökningsförfarande och informationskvalitet.

Föreningen Sambruk

Sambruk verkar sedan 2005 som ett gemensamt, samlande organ för verksamhetsutveckling och digitalisering för Sveriges kommuner. Sambruk är en ideell, icke-vinstdrivande förening av kommuner för kommuner. Föreningen har i dagsläget nästan hälften av Sveriges kommuner som medlemmar vilka arbetar i samverkan med att förbättra både sin interna verksamhet och servicen till medborgare och andra intressenter. Både pågående, långsiktiga förvaltningsåtaganden och nystartade utrednings-/utvecklingsprojekt bygger på Föreningens väl beprövade samverkanskoncept. Konceptet är ett omfattande strukturkapital av väl etablerade metoder, modeller samt administrativa rutiner, som erbjuder ett effektivt stöd till medlemsorganisationerna i deras strävan att förbättra sina verksamhetsprocesser och service.

Sambruks initiativ Medborgarnavet syftar till att ge individen säker tillgång till information om sig själv, ifrån offentlig sektors register, samt från andra informationskällor. Ändamålet att kunna se sin egen information är viktig ur ett transparens- och demokratiperspektiv och för att individen ska kunna ta ansvar och bidra till att uppgifter om denne är fullständiga och korrekta. Medborgarnavet syftar också till att medborgaren lätt ska kunna använda lämpliga delar av informationen för att få hjälp att fylla i olika e-tjänster.

Några begrepp

eAnsökan EkBist: E-tjänst/e-formulär för förnyad ansökan om ekonomiskt bistånd från Socialtjänsten. Denna e-tjänst har funnits i drift i ett antal år. E-tjänsten ägs och är utvecklad av Sambruk.

Eget utrymme: Eget utrymme är en modell som används när myndigheter tillhandahåller automatiserad service i digitala tjänster, som alternativ för fysiska besök, för enskilda användare. Krav som bör ställas på eget utrymme är bland annat att

- handlingar i utrymmet inte ska bli allmänna,
- tillräckligt sekretesskydd ska finnas
- hanteringen ska följa förvaltningsrättsliga, dataskydds- och straffrättsliga regler och
- uppgifter i eget utrymme ska ges tillräckligt skydd från informationssäkerhetssynpunkt.

Begreppet är inte definierat i lag och det finns inga särskilda lagregler om personuppgiftsbehandling i egna utrymmen⁴

Kommunikationsyta: I förstadiens juridiska utredning utreds att en yta som fyller funktionen av kommuniceringsyta för individen i Socialnämndens befintliga ärende inte utgör ett eget utrymme men vars personuppgiftsbehandling, ändamål, sekretesskydd och utformning av informationssäkerhetsskydd ändå är juridiskt motiverad och reglerad.

Multifråga: Kommunal visningsapplikation för handläggare hos kommuner för information från SSBTEK som funnits i ett antal år. Applikationen är utvecklad av, och ägs av Sambruk.

Projektet Medborgarnavet: Medborgarnavet är ett projekt som har fått Vinnovamedel inom utlysningen CivicTech. Sambruk är drivande part inom detta projekt. Projektet ska slutrapportera till 2021-11-30.

---

⁴ [Eget utrymme hos en myndighet – En vidareutveckling](#)

Plug-in-arkitekturen Medborgarnavet: Medborgarnavet är tillika ett applikationskoncept för att i sin första skepnad kunna uppfylla målen i Vinnovaprojektet. Efter utvärdering av Vinnovaprojektet ska applikationskonceptet förhoppningsvis tas vidare och breddas.

Applikationskonceptet utgör en så kallad plug-in-arkitektur där ett antal olika e-tjänster/e-formulär, visningstjänster och moduler för informationshämtning ska kunna inlemmas på ett säkert sätt. Medborgarnavet anger bland annat tekniska spelregler för hur sådana plug-ins måste bete sig.

Se även avsnittet *Kort beskrivning av Medborgarnavet* samt *Bilaga 3 Beskrivning av Medborgarnavets arkitektur*

SSBTEK: SammanSatt Bastjänst EKonomiskt bistånd.

Används här i betydelsen av den tekniska vidareförmedling som sker av aktuell personrelaterad information från ett antal myndigheter och organisationer, som driftas av driftsparten Försäkringskassan.

Lista lagrum

Dataskyddsförordning	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46EG (allmän dataskyddsförordning)
SoLPuL	Lagen om (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten
SoL	Socialtjänstlagen (2001:453)
OSL (2009:400)	Offentlighet- och sekretesslagen
SoLPuF	Förordningen (2001:637) om behandling om personuppgifter inom socialtjänsten
Förordning (2008:975)	om uppgiftsskyldighet i vissa fall enligt socialtjänstlagen
Förvaltningslagen (2017:900)	
Lagen (2001:558)	om vägtrafikregister
Utlänningsdatalagen (2016:27)	

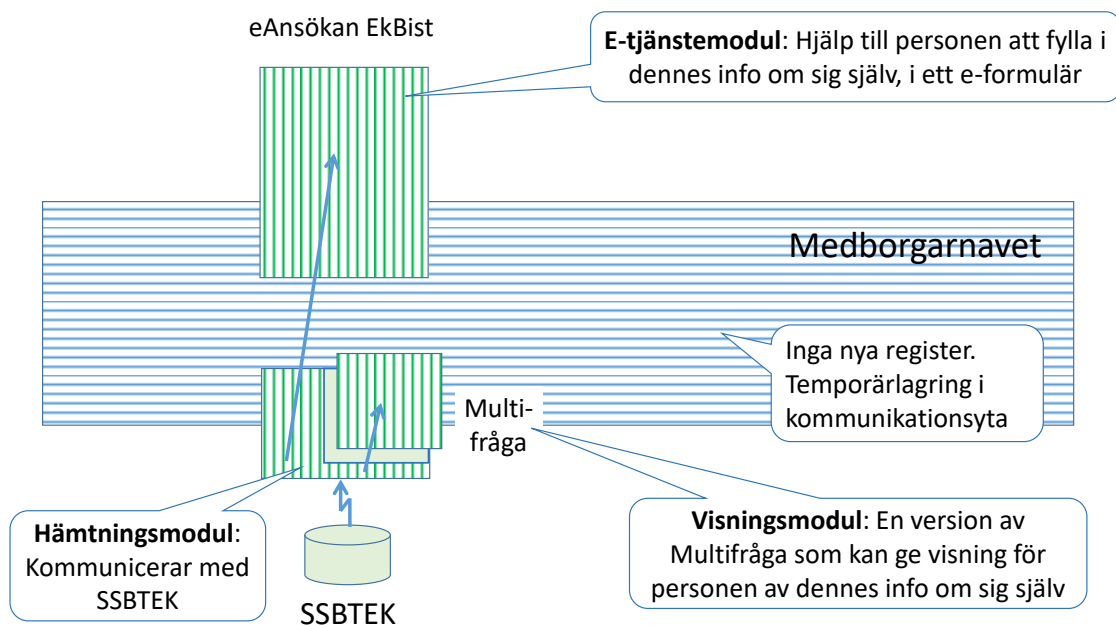

Kort beskrivning av Medborgarnavet

Som nämnts i inledningen är Medborgarnavet ett initiativ för att sätta medborgaren i fokus och för att det borde vara självklart att en individ ska kunna se informationen om sig själv, samt använda informationen i e-tjänster/e-formulär.

Medborgarnavet utgör tekniskt sett en så kallad plug-in-arkitektur så att olika moduler ska kunna inkluderas, förutsatt att de följer vissa riktlinjer. Modulerna kan vara: **Hämtningsmoduler, visningsmoduler och e-tjänstemoduler.**

Här visas det begränsade scope inom Medborgarnavet som planeras specifikt vad gäller just SSBTEK-piloten:

Det är viktigt att framhålla några förhållanden:

- SSBTEK-användningen är **begränsad** till just de flöden som syns på bilden (och som beskrivs noggrant nedan) – den större ambitionen med hela Medborgarnavsprojektet är alltså inte aktuell för föreliggande SSBTEK-pilot. Scopet är här istället:
  - Att **hämta** SSBTEK-information om inloggad individ.

- Att **förifylla** vissa relevanta fält i eAnsökan EkBist med hämtad information från SSBTEK (utbetalningsdata)
- Att ge möjlighet för **visning** för individen från SSBTEK av **mer information** än de sammanställda utbetalningsfälten som förifylls i eAnsökan, t ex för bakgrundsinfo, beslut mm. Visningen sker i en individanpassad version av Multifråga.
- Medborgarnavet säkerställer att **inget temporärdata "läcker över"** till andra plug-ins (dvs utöver eAnsökan EkBist, Multifråga och SSBTEK-hämtningsmodulen som ingår i SSBTEK-piloten). Som en konkretisering kan nämnas att inspiration till denna utformning delvis kommit från 1177.se som innehåller moduler från skilda håll och för helt olika informationskällor, både för visning och inmatning i e-formulär.
- Individen som kommunen via SSBTEK ska ha hämtat information om avkrävs att logga in med **säker inloggning via en personlig e-legitimation**.
- Kommunen **tillhandahåller och är ansvarig för** kommunikationsytan och hämtningen från SSBTEK.
- En grundprincip är att **inga nya register** uppstår och det skapas inte prenumerationsregister eller dylikt för informationen.
- Viss lagring kan ske i kommunikationsytan medan personen fyller i e-tjänsten eller tar del av övrig information, se bilaga 1 1.5. *Kommunikationsyta eller Eget utrymme?*

De två kommun-applikationerna eAnsökan EkBist och Multifråga från Sambruk är beprövade sedan många år och är från grunden utformade för den höga säkerhets- och sekretessnivå som socialtjänstprocessen för ekonomiskt bistånd kräver. Den tillkommande hämtningsmodulen kommer att utgå från samma säkerhet- och sekretessnivå.

Medborgarnavets struktur utvecklas mer i *Bilaga 3*
Beskrivning av Medborgarnavets arkitektur

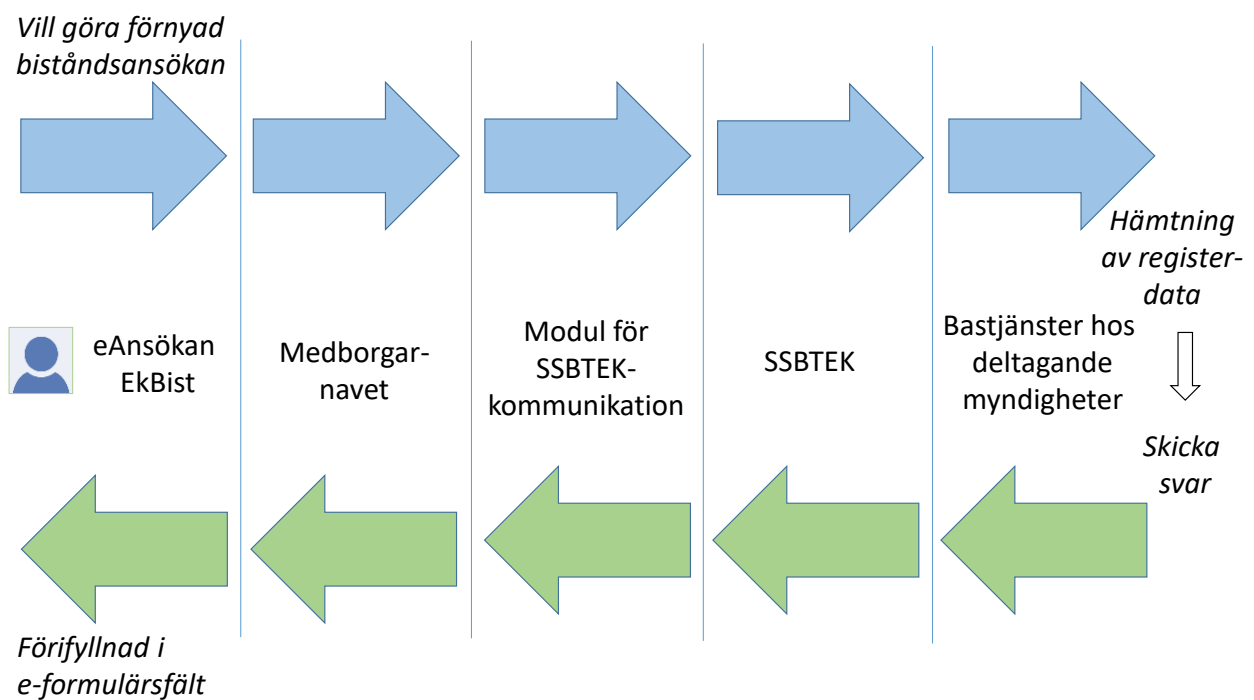
Förstudie

I de följande punkterna detaljeras beslutsunderlaget.

1. Processflöde

Nedan beskrivs processflödet steg för steg med korta förklaringstexter hur presentationen för individens av dennes uppgifter via SSBTEK består av.

Överblick över kommunikationskedjan för eAnsökan EkBist:

För en mer detaljerad genomgång av processflödet, se bilaga 2.

Nedan visas ett exempel/dummy-bild av utseendet av e-
Ansökan EkBist efter att personen har tryckt "Hämta" och
några tillämpliga utbetalningsfält automatiskt har fyllts i
gällande Försäkringskassan, CSN och så vidare:

etjänst för att söka förnyat ekonomiskt bistånd [Gå nerst](#)

Användare: 189001120006 [Logga ut](#) [Hjälp](#)

Menyval

Välkommensida

Här kan du växla mellan formulären:

Hushåll ej ifyllt

Bostad ej ifyllt

Period ej ifyllt

> Inkomster ej ifyllt

Tillgångar ej ifyllt

Sysselsättn. ej ifyllt

Söker för ej ifyllt

Verifikat ej anv.

Godkänn/skriv ut

Dina ärendehändelser

Logga ut

Ange information om hushållets inkomster

< - Föreg. formulär   Jag är klar med delformuläret   Nästa formulär ->

Hämta dina inkomstuppgifter online från A-kassor, Arbetsförmedlingen, CSN, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket

Sökanden

Har du några inkomster?

Ja

Nej

Hämtat från myndighet som betalar ut   Om siffror från myndighet inte stämmer, ange det korrekta här

Typ av inkomst

Försäkringskassan:

Allmänt barnbidrag	123
Bostadsbidrag	____
Dagsersättning	____
Pension/SA/Livräntor/Vårdnadsbidrag	____
Handikappersättning	____
Underhållsstöd	____

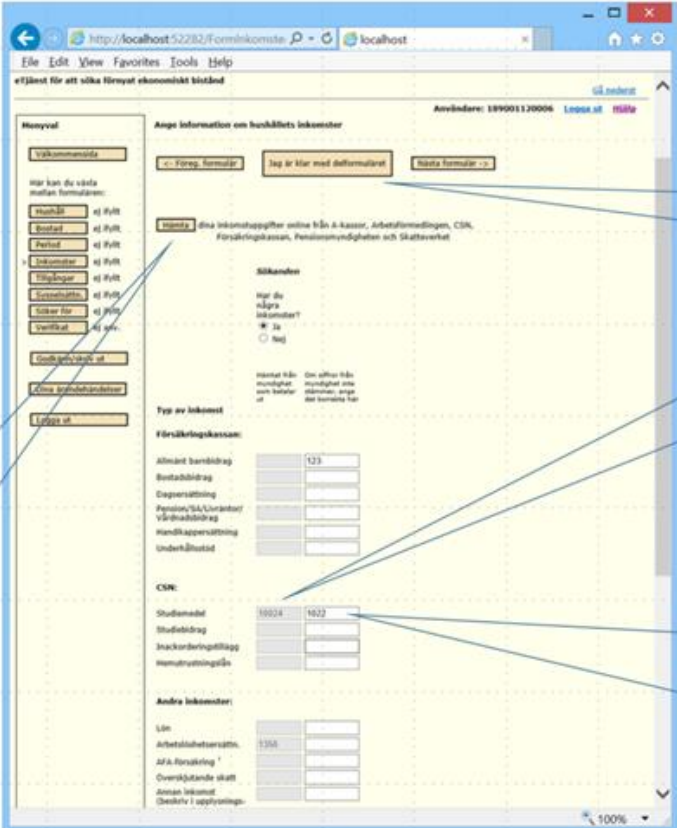
CSN:

Studiemedel	10024	1022
Studiebidrag	____	____
Inackorderingstillägg	____	____
Hemutrustningslån	____	____

Andra inkomster:

Lön	____	____
Arbetslöshetsersättn.	1350	____
AFA-försäkring ¹	____	____
Överskjutande skatt	____	____
Annan inkomst (beskriv i upplysnings-	____	____

100%

Hämta-knapp som anropar SSBTEK ang. data om den säkert inloggade personen själv

Lagring sker temporärt i kommunikationsytan

Tillämpliga fält förifylls från SSBTEK för personen själv

Personen kan korrigera om hen anser något fel, innan Godkänn och Lämna in.

Visning

I piloten planeras det även att via **visningsmodulen Multifråga** kunna visa upp mer detaljerad information om personen själv ur SSBTEK utöver sammanställda utbetalningar i eAnsökan EkBist.

Sekvens för visning:

1. Inloggning med BankID.
2. Personen kan trycka på knapp för att Socialnämnden ska **uppvisa** fördjupad information.
3. På Kommunikationsytan presenteras information från SSBTEK i visningsmodulen.

Visningsmodulen baseras på befintlig modul Multifråga som idag används av handläggare inom kommunen. Denna kommer anpassas så den även kan användas av individer på ett tryggt och enkelt sätt.

2. Rekommendation

Förstudiens juridiska utredning (se bilaga 1) påvisar att det är möjligt för individen att digitalt ta del av och använda sina uppgifter till ansökan om ekonomiskt bistånd. Detta görs inom ramen för befintlig reglering, befintligt ändamål för behandling och fördelning av personuppgiftsansvar.

Den juridiska utredningen bygger på att kommunen ansvarsmässigt står för frågan till SSBTEK i Socialnämndens pågående ärende för individen vilket innebär en processnära beredning av information i enlighet med förvaltningslagens intentioner.

Utredningen väger starkt på Socialnämnden som personuppgiftsansvarig. Grundförutsättning är ett pågående ärende och att individen har en yta för digital kommunikation med Socialnämnden. Kommunikationsytan innebär lagring men utgör inte ett eget utrymme eftersom handlingarna utgör allmän handling hos Socialnämnden.

Sekretess råder som grundregel inom socialtjänsten om den enskildes situation men inte i förhållande till den enskilde själv. Om en sekretessprövning gjorts och säkerhetsåtgärder vidtagits får socialtjänsten lämna ut uppgifter till den enskilde digitalt.

Rekommendationen är att i juridiskt hänseende kan piloten genomföras.

3. Testning – hur tar individen emot uppgifterna?

Det är inte helt givet hur individen kan ta emot uppgifterna som hämtats från SSBTEK och hur informationen först behöver processas för att bli förståelig. Därmed är det ett viktigt resultat från piloten att utvärdera förståelighet kopplat till av informationsvisningen och det innan pilottest mot SSBTEK:s produktionsdata.

Det finns en sedan tidigare formulerad farhåga eller risk att informationen skulle vara svårförståelig för individer som har behov av att ansöka om ekonomiskt bistånd och i nästa steg att det i så fall riskerar att ge upphov till onödigt efterfrågan av kundsupport hos SSBTEK. Det finns

erfarenheter av digitaliserade flöden för andra bidrag och förmåner som behövt ta höjd för exempelvis kognitiva nedsättningar i utformningen av gränssnitt där information ska visas eller matas in.

För piloten förutsätts att användargränssnittet i eAnsökan EkBist, där utbetalningsfält förifyllas från SSBTEK, inte behöver testas eftersom den e-tjänsten redan från början anpassades efter sökanden. Däremot, såsom nämnt ovan, är visningsvyn i Multifråga, som skulle användas om individen behöver fördjupad information idag anpassad för handläggare och inte den som ansöker.

Piloten planerar involvera Digidelcenter⁵, som finns tillgängliga på bibliotek och/eller medborgarkontor för att stötta och vägleda individer och yrkesverksamma i digital inkludering, i detta sammanhang. Sambruk är huvudman för Digidelnätverket som också stöttar Digidelcenter med metod och kompetens. Piloten planerar att använda nätverket med forskare och expertkompetens inom användbarhet för personer i utsatt situation och med olika funktionsvariationer. Här ingår bland annat att hitta representativa testpersoner som inkluderar individer som är aktuella för ekonomiskt bistånd.

Tre testcase angående användargränssnitt planeras:

Steg 1

Första utvärdering av användargränssnitt med hjälp av DigiDel

Multifrågas användargränssnitt som det ser ut idag används. Om tid finns innan denna första utvärdering kan en anpassning för gränssnittet för visningsmodul för individ inledas.

Ofta är utmaningen för användare att kunna navigera och förstå vilka knappar man ska trycka på. Detta är dock inte utmaningen som bedöms behöva testas här utan fokus ligger helt och hållet att förstå presenterad information.

Personal ur projektet kan vara testledare och manövrera fram olika SSBTEK-testpersoners data och be

---

⁵ <https://www.digidel.se/digidelcenter/>

Digideltestpersonerna att värdera på informationen. Därmed kan ett antal testfall som inte sammanhållet finns i någon enskild SSBTEK-testpersons data täckas.

Steg 2

Andra utvärderingen av användargränssnitt med hjälp av DigiDel

Efter att ha beaktat och omsatt återkopplingen från första DigiDelutvärderingen samt förbättrat Multifrågas gränssnitt för individens användning, samt förbättring enligt tillgänglighetsdirektivet, görs en förnyad test med samma metodik för att utvärdera det nya läget.

Steg 3

Skarpt SSBTEK-data med rätt person

Motiveringen till testet är att påvisa att en användning och visning av SSBTEK-info är nyttig och möjlig.

En individ får automatisk förifyllnad från SSBTEK-info i ett eget e-formulär i eAnsökan EkBist, samt kan som stöd se mer SSBTEK-information om sig själv för att förstå bakgrunden till de förifyllda siffrorna i den anpassade visningsmodulen i Multifråga.

Genom att göra faktiska skarpa anrop får testen ett mycket starkare åskådningsvärde än vad exempelvis påhittade PPT-bilder eller dylikt skulle ha gett. Detta blir en mycket god proof-of-concept genom att hela den skarpa tekniska infrastrukturen inklusive alla säkerhetsmekanismer är på plats.

En förutsättning är att SSBTEK:s testmiljö fungerar bra så att utvärderingen av användargränssnitt kan fungera väl.

4. Tidplan och projektutformning

Nedan följer en tidplan och förslag på projektutformning. Tanken är att dela upp de olika förberedelserna och de ”skarpa” testen för att kunna förankra beslut, säkra resurser och utnyttja tiden effektivt.

2021-07-08	Förstudien klar.
2021-08-27	Beslut från Objektstyrgruppen angående att inleda arbetet med piloten.
2021 aug-sep	Testning och vidareutveckling av användargränssnitt hos Multifråga anpassat för sökande. Testning sker mot testdata (ovan Steg 1 och 2).
2021 sep	Beslut från Objektstyrgruppen angående att tillåta skarp pilottest från eAnsökan EkBist som sedan länge är anpassad för användning av sökande. Inte alla uppgiftslämnare blir aktuella. Behöver endast delmängd av SSBTEK-datat (utbetalningsinformation) (Steg 3 ovan).
2021 okt mitt	Beslut från Objektstyrgruppen angående att tillåta skarp pilottest från Multifråga (Steg 3 ovan).
2021-11-01	Start skarp pilottest.
2021-12-31	Skarp pilottestning stängs.
2022-01-31	Slutrapport över piloten levereras till Objektstyrgruppen.

5. Avgränsningar

Här sammanfattas de avgränsningar som tagits upp i sitt sammanhang i föregående kapitel eller bilagor:

- Pilottest av eAnsökan EkBi och Multifråga gäller ärenden med en (1) vuxen, alltså ensamhushåll.
- Pilottest omfattar inte individer som omfattas av någon typ av skyddade personuppgifter.
- Målgruppen för pilottest kommer gälla ett fåtal utvalda individer i samarbete med pilotkommunen, Sambruk och Digidelcenter.
- Pilottest i produktionsmiljö är avgränsad i tid och ska föregås av beslut och förberedelsefaser enligt föregående plan.

6. Ansvar, finansiering och genomförande

Den juridiska utredningen finner att befintlig reglering håller för att genomföra piloten genom att den utförs inom ramen för Socialnämndens ansvarsområde. Vad blir då respektive myndigheternas/a-kassornas ansvar?

Resultat av samverkan och tjänsten SSBTEK ägs gemensamt av alla parter. SSBTEK är en befintlig produkt och ett varumärke där uppgiftslämnarnas informationsansvar har bäring på hur kommunen omhändertar informationen och kanske främst hur individen ges möjligheter att ta emot informationen för att undvika och hantera risker.

Sambruk har ansvar för pilotens genomförande. Sambruk står för:

- Utvärdering och test enligt planen i förstudien
- webbapplikation, plug-in-arkitekturvisningsmodul för individ
- eAnsökan ekBist
- Integration av befintliga moduler som behövs för att anripa SSBTEK
- Slutrapportering av resultat

SSBTEK förvaltning bidrar med:

- kvalitetssäkring, samordning
- vid behov finansiering av resurser av exempelvis testexpert eller UX(user experience)Slutrapportering av resultat

Uppgiftslämnande parter behöver bidra med:

- bedömning av förstudien och de förankringsbeslut som planeras inför steg 2 och 3 enligt tidplan och projektutformning.
- Resurser kopplat till testmiljön och driftsrådet i genomförandet

- Resurser kopplat till kundsupport, verksamhetsutveckling för frågor kopplat till anpassning av gränssnitt till individ med mera
- Verksamhetsutvecklare och ev statistiker kopplat till slutrapporteringen

Förslaget är att finansiering av resurser sker genom att varje part står för sin del av kostnaderna.

7. Förslag till beslut

SSBTEK förvaltning föreslår att Objektstyrgruppen beslutar att:

- Piloten genomförs i enlighet med beskrivning ovan.

Uppföljande beslut kommer efterfrågas och kompletteras med ytterligare specifikation och beslutsunderlag.

Bilaga 1 Juridisk utredning

1. Allmänt

Som nämnts i processflödet är en möjlig konstruktion att kommunen juridiskt ställer och ansvarsmässigt står för frågan till SSBTEK i samband med individens elektroniska ansökan. Nedan utreds denna utgångspunkt: huruvida en Socialnämnd, som inhämtat utbetalningsinformation från olika uppgiftslämnande myndigheter och organisationer, i ett pågående ärende kan kommunicera dessa uppgifter elektroniskt med individen innan ett beslut om ekonomiskt bistånd tas.

Ytterligare en utgångspunkt är att Socialnämnden har personuppgiftsansvaret för de personuppgifter som inhämtas via SSBTEK till nämnden. Det innebär att Socialnämnden ansvarar enligt artikel 5.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46EG (Dataskyddsförordning) för att kunna visa att de grundläggande principerna för personuppgiftsbehandling som anges i artikel 5.1 efterlevs. Vidare att, enligt artikel 24, genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att kunna visa att personuppgiftsbehandlingen utförs i enlighet med förordningen.

I lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten, (SoLPuL), finns regler som anger när personuppgifter får behandlas inom Socialtjänsten. Myndigheter ska i enlighet med legalitetsprincipen inte bedriva verksamhet utan stöd i författning eller uppdrag från regeringen.

Socialnämndens rätt att efterfråga uppgifter regleras i 11 kap. 8 § om utredningsansvar i socialtjänstlagen (2001:453) (SoL). Den lagliga grunden för behandlingen av uppgifterna finns i artikel 6.1 e i Dataskyddsförordningen, som reglerar personuppgiftsbehandling vid myndighetsutövning.

Av 25 § förvaltningslagen (2017:900) om kommunikation följer att kommunen normalt måste kommunicera allt *material* av betydelse för beslutet med sökanden innan den fattar ett beslut i ärendet. Det vill säga underrätta sökanden om sådant material och ge sökanden tillfälle att yttra sig över det. Detta är huvudregeln och den gäller alla typer av beslut som kan aktualiseras inom ramen för handläggningen av ett ärende⁶.

Uttrycket *material* tar inte enbart sikte på handlingar utan avser också annat utredningsmaterial, till exempel föremål som sökanden ges möjlighet att personligen undersöka (proposition 2016/17:180 sid. 311).

1.1. Behandlingens föremål, art och ändamål

Föremålet för, den i piloten aktuella behandling överensstämmer med föremålet den befintliga behandlingen i tjänsten SSBTEK och utgör inget nytt. Behandling består av personuppgifter i form av s.k. utbetalningsinformation och övrig information, från SSBTEK som inkommit till en Socialnämnd i ärenden som rör enskildas ansökan om ekonomiskt bistånd. Arten av behandling av personuppgifter utgörs av insamling, registrering, tillhandahållande och radering.

Ändamålet med behandlingen av personuppgifterna hos Socialnämnden är att använda uppgifter i beredningen av beslut och kommunicera de uppgifter som inhämtats i ärendet med stöd av 4 kap. SoL från uppgiftslämnande myndigheterna och a-kassor så att varje handläggare ska kunna fatta välgrundade beslut vid handläggning av ärenden om ekonomiskt bistånd.

För att möjliggöra detta finns bestämmelser i 11 kap. SoL som anger att de statliga myndigheter och arbetslöshetskassor är skyldiga att lämna uppgifter till Socialnämnderna. Vidare finns bestämmelser i 5 § 2 st. lagen (2001:558) om vägtrafikregister vilken anger att vägtrafikregistret har till ändamål att tillhandahålla uppgifter för bland annat allmän verksamhet där uppgifter om personer utgör underlag för prövningar och beslut och dessa

---

⁶ Proposition 2016/17:180 sid. 310

personer är bland annat fordonsägare. Slutligen finns bestämmelser även i 11,12 och 13 §§ utlänningsdatalagen (2016:27) vilken anger att personuppgifter får behandlas när det är nödvändigt för att tillhandahålla uppgifter till annan myndighet om uppgifterna lämnas med stöd av lag eller förordning.

Vilka uppgifter som omfattas av uppgiftsskyldigheten, och som ska lämnas ut till Socialnämnderna utan hinder av sekretess, anges dels i förordningen (2008:975) om uppgiftsskyldighet i vissa fall enligt SoL men även i bestämmelser i uppgiftslämnarnas registerförfattningar och i Offentlighet- och sekretesslagen (2009:400).

1.2. Personuppgiftsansvaret fördelning i tjänsten SSBTEK och vilka personuppgifter får Socialtjänsten behandla?

Av ett samrådsyttrande från Datainspektionen 2014 slås fast att uppgiftslämnare är personuppgiftsansvarig för behandling av personuppgifter som sker i uppgiftslämnares bastjänst. Befintlig tjänst SSBTEK:s avtal är tillika utformat på detta sätt.

Uppgiftslämnare är personuppgiftsansvarig för behandling av personuppgifter under befordran mellan uppgifts-lämnare och driftspart eller av denne eventuellt anlita tredjepartsleverantör.

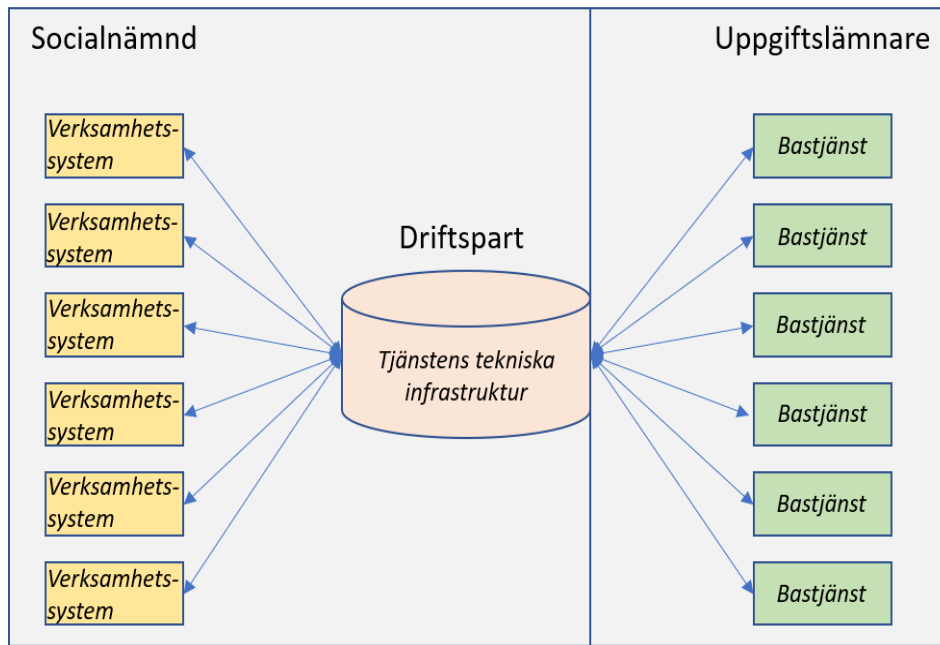
Av yttrandet framgår även att en kommun är personuppgiftsansvarig för den personuppgiftsbehandling som driftsparten eller av denne anlita tredjepartsleverantör utför för kommunens räkning.

Vidare är driftsparten, i de delar personuppgifter behandlas för kommuns räkning, dennes personuppgiftsbiträde. Driftspartens eventuella tredjepartsleverantörer är, i de delar dessa behandlar personuppgifter för Driftspartens räkning, dennes underbiträde.

För behandling av personuppgifter i kommuns socialnämnds verksamhetssystem är kommunen personuppgiftsansvarig. Kommunen är även personuppgiftsansvarig för behandling av personuppgifter under befordran mellan socialnämnd och

driftspart eller av denne eventuellt anlita tredjepartsleverantör.

Visualisering av personuppgiftsansvarets fördelning inom tjänsten SSBTEK:

Enligt 6 § SoLPuL får socialtjänsten behandla personuppgifter bara om det är nödvändigt för att arbetsuppgifter inom socialtjänsten ska utföras. I förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten (SoLPuF) begränsas det övergripande ändamålet i 6 § genom att precisera ändamål som tillåter personuppgiftsbehandling inom socialtjänsten för kommunala, statliga och privata aktörer.

Ett exempel på tillåtna ändamål för en kommunal myndighet är handläggning av ärenden om bistånd och annat stöd samt genomförande av beslut om bistånd, stödinsatser, vård och behandling samt annan social service som följer av bestämmelserna i SoL.

Vid handläggning av ärenden enligt SoL gäller bland annat enligt 11 kap. 2 § första stycket att en utredning inte ska göras mer omfattande än vad som är motiverat av omständigheterna i ärendet.

Enligt 7 § SoLPuL får känsliga personuppgifter behandlas om de har lämnats i ett ärende eller annars är nödvändigt för verksamheten.

1.3. Integritetskänsliga uppgifter och sekretess inom socialtjänsten

Det finns uppgifter som kan betraktas som integritetskänsliga utan att tillhöra de särskilda kategorier av personuppgifter som tas upp i artikel 9.1 i Dataskyddsförordningen. Personuppgifter som normalt är att anse som känsliga nämns exempelvis uppgifter angående ekonomisk hjälp eller vård inom socialtjänsten, enskilda personliga och ekonomiska förhållanden inom bank- och försäkringsväsendet, uppgifter inom kreditupplysning eller inkassoverksamhet.

Ett utslag för att det är fråga om känsliga uppgifter kan vara att uppgifterna omfattas av sekretess. Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om enskilda personliga förhållanden om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

Enligt huvudregeln i 12 kap. 1 § OSL gäller sekretess till skydd för en enskild inte i förhållande till den enskilde själv. Av 12 kap. 2 § OSL följer vidare att en enskild helt eller delvis kan häva sekretess som gäller till skydd för honom eller henne, om inte annat anges i OSL, jfr 10 kap. 1 § OSL (t.ex. att samtycka till att någon annan som använder en e-tjänst får del av sekretessreglerade uppgifter där).

Om en sekretessprövning gjorts och säkerhetsåtgärder vidtagits får socialtjänsten lämna ut uppgifter till den enskilde elektroniskt.

Inom socialtjänsten är utgångspunkten alltid att sekretess gäller för uppgifter om enskilda förhållanden och det är socialnämnden som bedömer om det behöver finnas rutiner för att lämna ut uppgifter. Handlingar som berör enskilda personliga förhållanden ska dock alltid förvaras så att obehöriga inte får tillgång till dem.

Den enskilde har således i regel rätt att få ut information som finns om hen i socialtjänsten dokumentation. I undantagsfall kan sekretess gälla för uppgifter som någon har lämnat till socialtjänsten, t.ex. orosanmälan. Sekretess gäller då det kan antas att den som lämnat uppgiften eller någon närstående till denne riskera att utsättas för fara om uppgiften röjs. Sådan sekretess gäller dock inte för den som lämnat uppgiften. Om dokumentationen om den enskilde innehåller uppgifter om en annan person kan sekretess gälla för den personen.

1.4. Enskildas tillgång till uppgifter inom socialtjänsten och reglering av direktåtkomst inom socialtjänsten

Enligt 6 kap. 6 § OSL ska en myndighet på begäran ge en enskild, tillfälle att själv använda tekniska hjälpmedel för automatiserad behandling som myndigheten förfogar över för att ta del av upptagningar för automatiserad behandling. Detta gäller dock inte om

1. den enskilde därigenom skulle få tillgång till upptagningar som inte är allmänna handlingar hos myndigheten,
2. det finns risk för förvanskning eller förstöring, eller
3. det möter något hinder på grund av bestämmelse om sekretess eller arbetets behöriga gång.

En myndighet ska på begäran, enligt 6 Kap 6 § OSL sista stycket, lämna de särskilda upplysningar som den enskilde behöver för att kunna ta del av upptagningar för automatiserad behandling som är allmänna handlingar hos myndigheten. Detta gäller dock inte om det skulle hindra arbetets behöriga gång.

Det finns nu ett intresse av att kunna erbjuda enskilda möjlighet att följa sin ansökan om ekonomiskt bistånd från början till slut. Ett sätt att göra detta på ett säkert sätt skulle kunna vara att göra ansökningar om ekonomiskt bistånd tillgängliga för en sökande som har BankID.

Den sökande kan då följa sitt ärende elektroniskt och inga beslut eller beräkningar på papper skickas då ut via vanlig post.

Ett hinder mot att en individ, vid ansökan, kan få tillgång till berörda uppgifter med hjälp av BankID kan vara att hanteringen av dessa uppgifter är reglerad i en särskild registerförfattning och att den föreskriver när direktåtkomst är tillåten. Saknas emellertid bestämmelser om direktåtkomst torde elektronisk åtkomst för enskilda till sitt ärenden vara tillåten. Direktåtkomst regleras inte alls i lagen om behandling av personuppgifter i socialtjänsten (2001:453) och förordningen (2001:637) med samma namn.

Den enskilde har inte rätt att få direktåtkomst till dokumentationen men det är dock möjlighet för socialnämnden att erbjuda sådan eller annat elektroniskt utlämnade av dokumentationen under förutsättning att relevanta säkerhetsåtgärder vidtagits och eventuell sekretess inte utgör ett hinder.

1.5. Kommunikationsyta eller Eget utrymme?

I propositionen Utökad sekretesskydd i verksamhet för teknisk bearbetning och lagring har regeringen uttalat att det finns stöd i praxis för att myndigheter tillhandahåller eget utrymme.⁷

Den ursprungliga och sannolikt vanligaste användningen av eget utrymme är ett led i digitaliseringen. När den enskilde har ett ärende hos en myndighet, skapar myndigheten ett eget utrymme för att underlätta och effektivisera ärendehandläggningen, exempelvis genom att utforma, skriva under och ge in handlingar elektroniskt till just den myndigheten.

Som exempel på egna utrymmen i befintliga digitala tjänster inom offentlig förvaltning kan nämnas Skatteverkets blankettjänst för deklaration och Arbetsförmedlingens CV-databas. Enligt regeringen är det ytterst en fråga för rättstillämpningen att avgöra om information i eget utrymme omfattas av regleringen i 2 kap. 13 § första stycket TF och därmed inte utgör allmänna handlingar.

---

⁷ Prop. 2016/17:198 s. 16.

I föreliggande fall förväntas individen hämta efterfrågad information hos Socialnämnden i sitt pågående ärende. Frågor som kan ställas i detta sammanhang är om denna typ av inhämtning innebär att handlingarna utgör allmän handling hos Socialnämnden och om platsen, ytan eller utrymmet utgör ett så kallat eget utrymme.

Med den konstruktionen att Socialnämnden uppvisar eller tillgängliggör informationen direkt från uppgiftslämnande myndigheter och a-kassor från SSBTEK för individen när hen vill ansöka torde vara helt klart att uppgifterna är allmänna handlingar. Den generella principen om inkomsten och upprättad handling i ett befintligt ärende blir bärande här. Ärendet är anhängiggjort hos Socialnämnden och myndigheten har skyldighet att bereda det på bästa sätt. I detta fall genom att använda SSBTEK och ge individ möjlighet att ansöka elektroniskt.

Huruvida utrymmet där individen tar del av sina uppgifter för ansökan och vid behov fördjupad information i visningsmodul (är att betrakta som ett eget utrymme och om de krav som exempelvis eSams vägledning⁸ om eget utrymme ställer då blir applicerbara beror på.

Med den konstruktionen att Socialnämnden uppvisar eller tillgängliggör informationen för individen när hen vill ansöka på en plats som endast kopplar till individens eget ärende till skillnad från en plats där informationen kan användas till flera syften eller ärenden pekar på att platsen snarare rör sig om en kommunikationsyta än ett eget utrymme.

Om konstruktionen av platsen eller kommunikationsytan är skyddad så att endast individen och inte kommunens handläggare har tillgång skulle i och för sig peka på att det ändå är ett eget utrymme. Även lagringstiden, att information sparas, även om det är temporärt skulle peka på att platsen mer utgör ett eget utrymme.

Den hårda kopplingen till det enskilda ärendet om ekonomiskt bistånd som eAnsökan och visningsmodulen

---

⁸ [Eget utrymme hos en myndighet – en vidareutveckling](#)

bygger på inom ramen för Socialnämndens uppdrag att bereda ärendet ger dock starka skäl till att platsen mer utgör en kommunikationsyta med den lagliga reglering som ovan presenterats.

Detta resonemang går även i linje med lagstiftarens intentioner om individens insyn i sitt ärende och utgör en skillnad i angreppssätt utifrån hur ansökningsprocesser och informationshantering i egna utrymmen i annat fall brukar utformas. Säkerhetskrav och informationsskydd blir ändå viktiga att upprätthålla men motiveras snarare av socialtjänstens och Dataskyddsförordningen med tillhörande speciallagstiftning i SoLPuL och SoLPuF än exempelvis eSams vägledning.

Det går även att konstatera att det inte finns ett uttryckligt förbud för en Socialnämnd att ge individen en kommunikationsyta i ett specifikt ärende för att förbereda en ansökan om ekonomiskt bistånd och därefter lämna ut den genom en knapptryckning till ansvarig handläggare hos socialnämnden där ansökan blir en inkommen, allmän handling.

1.6 Informationsskyddsåtgärder

Som en grundläggande princip gäller enligt artikel 5,1 f Dataskyddsförordningen att personuppgifter ska behandlas på ett sätt som säkerställer lämplig säkerhet.

I artikel 32 finns krav på att personuppgiftsansvariga ska vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa en säkerhetsnivå som är lämplig i förhållande till risken. När personuppgiftsansvariga vidtar dessa åtgärder ska de beakta den senaste utvecklingen, genomförandekostnaderna och behandlingens art, omfattning, sammanhang och ändamål samt riskerna av varierande sannolikhetsgrad och allvar.

Vidare anges att det när det är lämpligt så kan åtgärderna avse pseudonymisering och kryptering av personuppgifter, förmågan att fortlöpande säkerställa konfidentialitet, integritet, tillgänglighet och motståndskraft hos behandlingssystemen och tjänsterna, förmågan att återställa tillgängligheten och tillgången till personuppgifter i rimlig

tid vid en fysisk eller teknisk incident och ett förfarande för att regelbundet testa, undersöka och utvärdera effektiviteten hos de tekniska och organisatoriska åtgärder som ska säkerställa behandlingens säkerhet.

Ett antal tekniska och organisatoriska åtgärder behöver vara på plats hos den som driftar en lösning eller tjänst för en annan organisation. I föreslagen pilot, där Sambruk utgör utkontrakteringspartner till kommunen för SSBTEK-hämtningsmodul, eAnsökan EkBist och Multifråga. Sambruk har svenskt ägarskap och svensk driftplats, har sekretessavtal, förser ingående komponenter med ambitiös loggning och sätter regler för gallring och rensning. Säkerhetskopiering finns, reguljär patchning utförs och teknikers serveraccess sker med tvåfaktosautentisering. *Se Bilaga 4 för fördjupning.* Ett resultat av genomförd pilot kan vara en kravlista för andra kommuner att återanvända vid upphandling.

I övrigt är en viktig verksamhetsmässig åtgärd att individer med sekretessmarkering inte är tänkt att hanteras i piloten. Ansvariga för SSBTEK och underliggande bastjänster förutsätt även har vidtagit lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder inkluderande adekvata informationsskyddsåtgärder.

Bilaga 2 Detaljerat processflöde

Nedan återfinns en mer detaljerad beskrivning av processflödet i kapitel 1:

1. En person som vill göra förnyad ansökan om bistånd till kommunens socialtjänst, navigerar till Sambruks e-tjänst eAnsökan EkBist.
(Den här typen av e-tjänster för att söka bistånd är för övrigt beprövade i kommunerna numera, men eAnsökan EkBist var en pionjär.)
2. Personen **loggar in med stark autentisering.**
3. Ett e-formulär visas där personen i olika flikar behöver fylla i uppgifter om hushåll, bostad, ansökansperiod, tillgångar, sysselsättning mm. Den flik som är i fokus i SSBTEK-sammanhanget är **Inkomster.**
4. Personen kan trycka på knappen "**Hämta** dina inkomstuppgifter online från..." varvid informationen hämtas från Socialnämnden. Socialnämndens hämtning från SSBTEK sker på följande sätt:
  - a. En slagning görs från e-tjänsten till **SSBTEK.** Frågan förmedlas via Medborgarnavet och dess modul för SSBTEK-kommunikation (för beskrivning av modulerna, se *Bilaga 3 Beskrivning av Medborgarnavets arkitektur*
Några kommentarer:
    - i. SSBTEK driftas av Försäkringskassan
    - ii. Frågan kategoriseras som "ADB-utlämning".
    - iii. SSBTEK ger möjlighet att avgränsa vilka bastjänster som ska inkluderas.
  - b. Innan en frågande part kan börja använda tjänsten SSBTEK krävs det ett skriftligt avtal med SKR och driftsparten. Baserat på dessa avtal underhåller SSBTEK en lista över tillåtna parters organisationsnummer. SSBTEK ska

sedan godkänna varje fråga varvid Medborgarnavet såsom frågande part automatiskt presenterar ett kryptografiskt s.k. certifikat i vilket organisationsnumret ingår.

- i. Piloten väljer varianten att **kommunen utgör frågande part** (s.k. ingivare), utan något definierat ombud.
Juridiskt innebär det att Sambruk endast utgör "outsourcingpartner" till kommunen, dvs Sambruk utför driftning, helt å kommunens vägnar.
Detta är samma juridiska upplägg som Sambruks Multifråga har haft i många år. Kommunens formella ansvar, liksom Sambruks driftansvar, innefattar därmed eAnsökan EkBist, Medborgarnavet och dess modul för SSBTEK-kommunikation.
  - ii. Grundat i vårt val att det är kommunen som juridiskt sett ställer frågan så fylls fälten *syfte* och *lagrum* i SSBTEK-frågan i precis som enligt tidigare etablerad ordning för tjänsten.
- c. Omvänt, för att Medborgarnavet ska kunna godkänna att svarande part verkligen är SSBTEK, måste Försäkringskassan automatiskt presentera ett certifikat med dess organisationsnummer i.
  - d. Om ovanstående kontroller godkänts, övergår nu ansvaret till SSBTEK som i sin tur ställer frågan vidare till alla de **bakomliggande myndigheternas** respektive bastjänster. SSBTEK sammanställer därefter svaren.
  - e. Svaren kommer tillbaka till Medborgarnavets modul för SSBTEK-kommunikation och ansvaret förs alltså tillbaka dit. Datat innehåller många typer av fält men här är det specifikt **utbetalningsinformation som sammanställs,**

för relevant tidsperiod.

- f. E-tjänsten får sedan den sammanställda utbetalningsinformationen och **kan förifylla rätt fält** i formuläret, se bilden nedan.
5. Om den sökande anser att något belopp är fel så finns det manuellt ifyllnadsbara fält per varje förifyllt fält. Denna princip är lånad från Skatteverkets klassiska deklarationsblankett. Det finns även kommentarsfält där sökande kan förklara ifyllnaden.
6. Den sökande har möjlighet att logga ut och fortsätta fylla i vid ett senare tillfälle. Under mellantiden lagras den icke-kompleta ansökan i kommunikationsytan (*1.5. Kommunikationsyta eller Eget utrymme?*). Rensning sker efter viss tid, förslagsvis sju dagar. Ny, säker inloggning med BankID krävs för att fortsätta. Personen kan även efter inloggning trycka på "Hämta" igen, varvid tidigare hämtad information ersätts.
7. När den sökande är nöjd med ifyllnaden trycker denne på Godkänn och får upp en sammanställning av det som fyllts i, samt måste bekräfta att **godkännande och inlämning** av ansökan sker till kommunen.

Bilaga 3 Beskrivning av Medborgarnavets arkitektur

Observera att nedanstående beskrivning är av generell karaktär medan piloten som beskrivs i förstudien endast handlar om SSBTEK med en avgränsning som medför att **ingen information kan föras mellan SSBTEK och andra e-tjänster eller visningstjänster.**

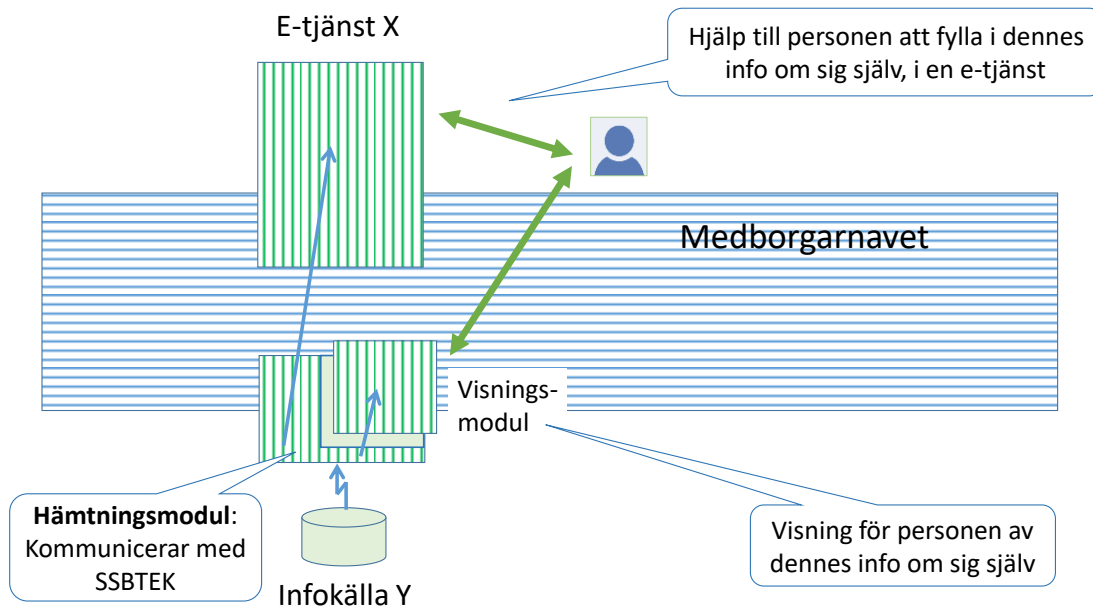
Grundteser:

- En invånare/medborgare borde självklart kunna visa info om sig själv, från centrala register
- Medborgaren borde självklart kunna använda central registerinformation för att få hjälp att fylla i e-tjänster etc

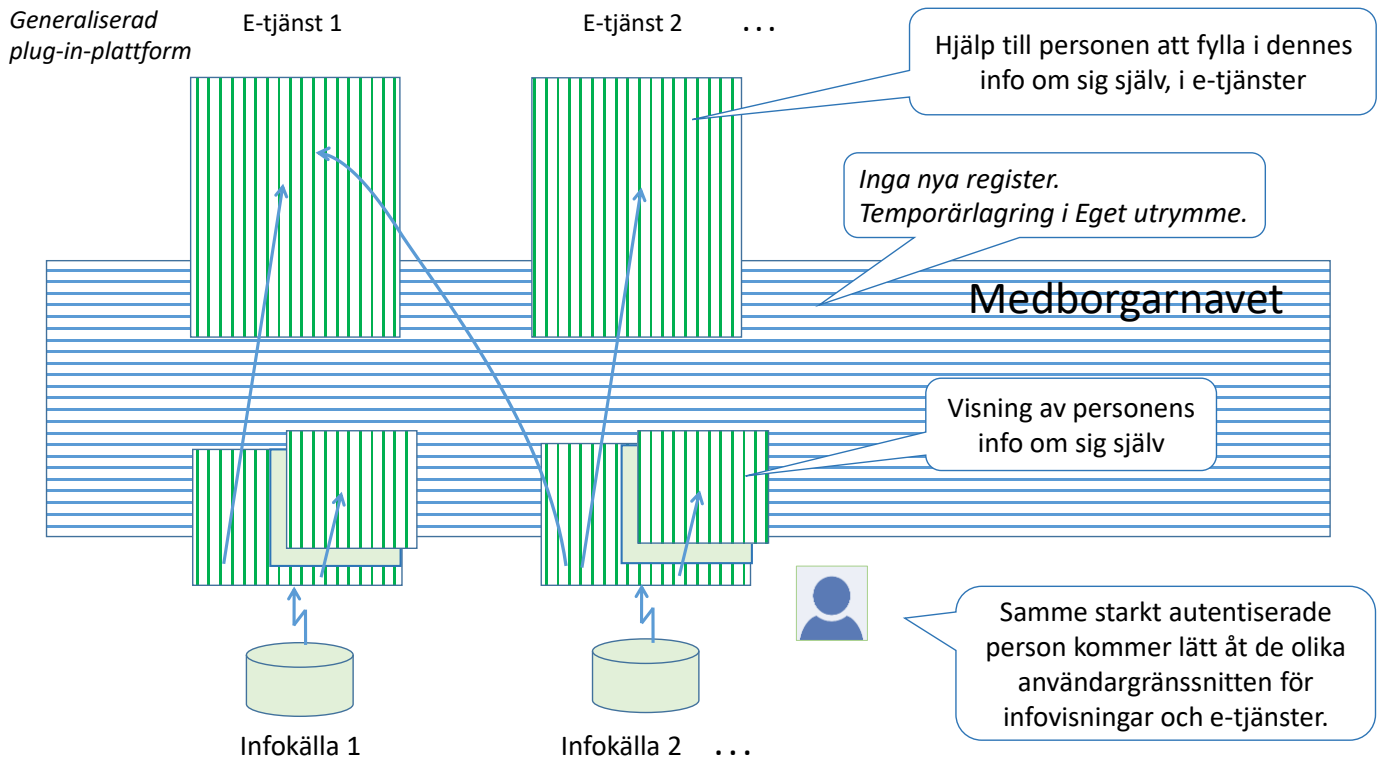
Hur ska då olika informationselement från registren kunna landa i dessa e-tjänster? Det finns tyvärr ingen allmänt använd standard eller metod för detta. Projektet vill därför ta ett initiativ att utforska sätt att skapa samverkan mellan e-tjänster och en informationstjänst såsom Medborgarnavet. Vi planerar en s.k. **plug-in-arkitektur** – att exempelvis en e-tjänst ska kunna vara en plug-in som passar in i informationstjänsten så att datafält på ett ordnat och säkert sätt ska kunna överföras.

Nedan visas de två huvudsakliga användningsaspekterna i ett enkelt exempel:

- **Visning** av info om en själv
- Hjälp att **fylla i e-tjänster** med data om en själv

En mer generaliserad bild:

Tre plug-ins är aktuella:

- **Infokällor**
- **Visningsmoduler**
- **E-tjänster**

Medborgarnavet i sig är den gemensamma plattformen som samordnar och integrerar olika sorters plug-ins.

Viktigt att framhålla är att inga nya offentliga register skapas – data lagras endast temporärt, under visning/överföring. S.k. eget utrymme ska dock kunna förekomma, där personen under eget ansvar exempelvis kan lagra en halvifylld e-blankett och fortsätta fylla i imorgon, stuva om för visning osv.

Hur tät koppling via plug-in-tekniken?

Integrationen mellan någon plug-in och Medborgarnavet måste troligen kunna ske på flera alternativa sätt. Det finns ett stort antal e-tjänster redan och vi kan inte förvänta oss att

dessa på kort tid skulle ha integrerat sig med Medborgarnavet, framförallt om det skulle via en mycket tätt kopplad arkitektur där en mängd teknikdetaljer måste uppfyllas av integrationsparterna. Oftast har mindre tät koppling avsevärda fördelar.

Denna löst kopplade integration förväntas på lägsta nivå ske via interoperabla API:er, vanligen webservices. I vissa fall kan vi behöva anpassa oss till existerande äldre webservices utförda med SOAP och XML (eller t o m icke-interoperabla API:er via någon form av inkapsling), men det vanligaste tros bli pragmatiska REST-API:er med JSON.

Vi ansätter alltså följande samspel mellan plug-ins sinsemellan och med Medborgarnavet:

- Interoperabla web services används för all datakommunikation mellan delarna.
- Delar kan inte förutsätta vilken teknikmiljö andra delar exekverar i utan det ska gå att blanda.
- Inga atomära transaktioner (ACID) ska förekomma där flera delar ska utföra uppdatering. Skulle sammansatta uppdateringar behövas (senare etapp) får de samordnas asynkront genom exempelvis Apache Kafka och BASE-mönster.
- Betoning av ansvarsområden, "black boxes", vad gäller de olika delarna, så att utarbetade förvaltningsavtal kan träffas och spelreglerna blir tydliga. Således ska det kunna vara helt olika ansvarande parter för Medborgarnavet, e-tjänster, infokällor och infovisningsmoduler.

En viss mängd redirects mellan deltagande webbanvändargränssnitt förutspås även, vilket kräver en hel del eftertanke.

Vi bör också ha en möjlighet att successivt addera plug-in-tekniker för att följa med teknikutvecklingen och för att förhandlingar med olika ägare och leverantörer av e-tjänster kan ge varierande utfall, troligen enligt maximen "det möjligas konst".

Arkitekturen baseras i viss mån på det tidigare arbetet inom Sambruk med Öppen Teknisk Plattform (ÖTP).

Säkerhet

Säkerhetsnivån hos Medborgarnavet måste vara mycket hög. Vissa informationstyper kan vara öppen information av olika slag, men vi baserar mycket av vår erfarenhet från scenarios där hög sekretess råder, såsom inom socialtjänstesektorn.

Utformning av systemutvecklingsmoduler, API:er och datalagring måste ha hög isolation då sådan ska finnas.

Autentisering måste göras enligt den kravbild som respektive plug-ins kräver, vilket ofta blir på nivån stark autentisering med exempelvis BankID eller Freja eID+.

Avtal där ansvarsområden mm utmejslas måste träffas med den som ansvarar för en plug-in. Innan avtal kan träffas måste en självdeklaration skrivas av plug-in-ansvarig. Förvaltningspersonalen för Medborgarnavet måste göra en viss inspektion av plug-in-modulen för att säkerställa att den håller tillräcklig säkerhetsklass.

Två områden som måste ingå i avtal/självdeklaration/inspektion är nivån enligt Tillgänglighetsdirektivet och GDPR-relaterade dokument.

Bilaga 4 Fördjupning informationsskyddsåtgärder

Nedan följer en fördjupning och exemplifiering av Sambruks tekniska och organisatoriska åtgärder, inkluderande informationsskyddsåtgärder, som är på plats eller planeras för föreslagen pilot. Rollfördelningen är sådan att Sambruk utgör utkontrakteringspartner till kommunen, vad gäller Medborgarnavet inklusive de s.k. plug-ins eAnsökan EkBist, Multifråga och SSBTEK-hämtningsmodul:

- **Kunskap och erfarenhet:**
Sambruk och dess tekniska personal har över tio års erfarenhet av att utveckla och drifva applikationer för kommuners socialtjänster – därmed med mycket höga sekretess- och säkerhetskrav.
Delar av den tekniska personalen arbetar även med tjänster utanför Sambruk som sedan många år används av ca 80 kommuners socialtjänster.
Personalen följer reguljärt nyhetslistor inom säkerhetsområdet för att kunna agera om någon nyupptäckt sårbarhet skulle beröra vår tekniska miljö.
Det finns bland personalen även utbildning i penetrationstester.
- **Sekretessavtal:**
Både Sambruks tekniska personal och driftunderleverantörerna har sekretessavtal.
- **Svenskt ägarskap och svensk driftplats:**
Sambruk är en svensk ideell förening.
Sambruks driftpartner är svenskägd och driftar i Sverige.
Dock kan själva BankID-inloggningen i sig, när sådan används, ske via servrar i EU/EES. Dock ägs denna tjänst av svenskt bolag. Ingen lagring av personuppgifter sker härvid.
- **Loggning:**
Ingående komponenter i piloten (eAnsökan EkBist,

Multifråga, Medborgarnavet i sig och dess modul för SSBTEK-kommunikation) förses med ambitiös loggning för att man i efterhand ska kunna spåra om en person försökt göra eventuella bedrägeriförsök etc, eller för att kunna göra reguljära stickprov av användning.

Loggningen uppgiftsminimeras dock samtidigt relativt GDPR. Gallringsrutiner med fastställda tidsgrupper finns.

- Skyddade personuppgifter:
Bastjänsterna till SSBTEK hanterar skyddade personuppgifter något olika. Vissa skickar inte med dem alls, vissa inkluderar dem men med en tydlig flagga. För att förenkla de juridiska övervägandena för piloten så väljer vi att exkludera att behandla skyddade personuppgifter.
Vi visar heller ingen statuskod e dyl utan uppgifterna ser helt enkelt inte ut att finnas.
- Gallring/rensning:
Informationen i kommunikationsyta eller Eget utrymme som härrör sig från SSBTEK och från egen inmatning raderas automatiskt efter tämligen kort tid. Loggar raderas med längre tidsgräns eftersom de kan efterfrågas i ev brottsutredningar etc.
Ingen annan lagring sker.
- Applikationerna:
För att minska attackytan samt bidra till hög driftsstabilitet har applikationerna en medvetet enkel och rättfram arkitektur.
Genom åren kan vi konstatera att antalet supportfall grundat på applikationsteknikfrågor endast har varit några enstaka per år.
All accessrättshantering sker skyddat i servern, ingen i klienten.
Programkörningsmiljön är mycket beprövad.
Versioneringsprocessen är noggrann. Separata miljer används för utveckling, test och produktion.
Undantagshanteringen är ambitiös, kombinerat med

loggning, varför versionstestning har mycket god chans att ge problemupptäckt redan då, och ev felletning i drift blir enkel.

- Specifika skyddsåtgärder:
Säkerhetskopiering finns, till geografiskt åtskild plats.
All kommunikation krypteras av TLS med högkvalitativa certifikat.
Brandväggar finns på plats med mycket restriktiv hantering av öppningar.
Driftsleverantören utför automatisk, reguljär patchning av operativsystemet.
Sambruks teknikers serveraccess sker med tvåfaktorsautentisering.
Endast behövda komponenter i operativsystemet är installerade/aktiverade och eftersom applikationsarkitekturen är enkel innebär detta endast ett fåtal sådana.